

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL APLINKOS APSAUGOS AGENTŪROS IR RADIACINĖS SAUGOS CENTRO
ATLIEKAMŲ FUNKCIJŲ RADIOLOGINIO MONITORINGO SRITYJE OPTIMIZAVIMO**

2020-04-08 Nr. NV-986

Vilnius

1. Rengėjas: Aplinkos ministerija (kartu su Sveikatos apsaugos ministerija).

2. Tikslas: optimizuoti Aplinkos apsaugos agentūros (AAA) ir Radiacinės saugos centro (RSC) atliekamas funkcijas radiologinio monitoringo srityje.

3. Dabartinė situacija:

- 2019-12-20 Vyriausybės kanceliarijoje vykusiame pasitarime dėl pasirengimo vykdyti radiacinio lygio aplinkoje monitoringą nutarta pavesti Aplinkos ministerijai ir Sveikatos apsaugos ministerijai kartu įvertinti AAA ir RSC atliekamas radiacinio lygio aplinkoje monitoringo funkcijas, galimą funkcijų dubliavimą, būtinų lėšų poreikį, galimus finansavimo šaltinius ir pateikti vertinimo išvadas, konkrečius pasiūlymus dėl monitoringo optimizavimo ir kitą informaciją, reikalingą atitinkamiems sprendimams priimti.
- Šiuo metu AAA turi radiologinę laboratoriją, vykdo aplinkos komponentų tyrimus aplinkos oro ir paviršinio vandens, administruoja automatinių radiologinių matavimų – ankstyvojo perspėjimo RADIS sistemą ir išduoda laboratorijoms leidimus taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir jų aplinkos elementuose tyrimams, įskaitant ir leidimus radionuklidų aktyvumo koncentracijų aplinkoje tyrimams.
- RSC turi radiologinę laboratoriją, atlieka valstybinio radiologinio monitoringo organizavimo tyrimus (maisto produktų ir jų žaliavų, geriamojo vandens, kritulių, dirvožemio ir aplinkos gama dozės ekvivalento) ir pagal visus aplinkos radiologinio monitoringo duomenis (tame tarpe ir pateiktus AAA) vertina poveikį visuomenės sveikatai ir gyventojų apšvitai.
- 2020-01-09 Aplinkos ministerijos organizuotame pasitarime (dalyvaujant Sveikatos apsaugos ministerijos, AAA ir RSC atstovams) nutarta, kad AAA ir RSC funkcijos radiologinio monitoringo srityje nesidubliuoja, nes atliekami skirtingų komponentų radiologiniai tyrimai. Taip pat, siekiant optimizuoti funkcijas ir efektyviau panaudoti turimus išteklius, ypač atsižvelgiant planuojamą pradėti Astravo AE eksploatavimą ir į tai, kad RSC yra pagrindinė institucija, teikianti siūlymus dėl apsaugomųjų veiksmų gyventojams, pritarta dėl poreikio AAA funkcijas valstybinio radiologinio monitoringo atlikimo ir ankstyvojo perspėjimo sistemos administravimo srityse perduoti RSC kartu su valstybės biudžeto perduodamų funkcijų vykdymui AAA skiriamomis lėšomis, darbuotojų etatais ir funkcijų vykdymui skirta įranga.
- Aplinkos ministerija teikia parengtus pasiūlymus Vyriausybės pasitarimui dėl AAA ir RSC atliekamų funkcijų radiologinio monitoringo srityje optimizavimo, nurodant teisės aktus, kuriuos reikia pakeisti, ir jų projektų pateikimo Vyriausybei terminus, kitas reikiamas priemones. Numatoma, kad atlikus reikiamus veiksmus (teisės aktų pakeitimas, struktūros keitimas ir pan.), RSC šias funkcijas galėtų perimti ir vykdyti nuo 2021-01-01.

4. Projekto esmė: siūloma:

- pritarti pasiūlymui RSC perduoti AAA priskirtas radiologinio monitoringo (valstybinio, savivaldybių ir ūkio subjektų) organizavimo, atlikimo, priežiūros ir ankstyvojo perspėjimo sistemos RADIS ir ARGOS prognozavimo sistemos administravimo funkcijas kartu su

AAA šių funkcijų vykdymui skiriamais valstybės biudžeto asignavimais (mokos fondu ir kt. išlaidomis), darbuotojų pareigybėmis ir įranga;

- pavesti:
 - Aplinkos ministerijai ir Sveikatos apsaugos ministerijai iki 2020-07-01 parengti ir pateikti Vyriausybei reikalingų įstatymų pakeitimo projektus;
 - Aplinkos ministerijai:
 - įvertinti ir iki 2020-04-30 pateikti Sveikatos apsaugos ministerijai informaciją apie Aplinkos apsaugos agentūrai skiriamas valstybės biudžeto asignavimus radiologinio monitoringo (valstybinio, savivaldybių ir ūkio subjektų) organizavimui, atlikimui, priežiūrai ir ankstyvojo perspėjimo sistemos RADIS bei ARGOS prognozavimo sistemos administravimui;
 - parengti ir iki 2020-11-30 pateikti Vyriausybei nutarimo dėl Aplinkos apsaugos agentūrai skiriamų valstybės biudžeto asignavimų, skiriamų radiologinio monitoringo (valstybinio, savivaldybių ir ūkio subjektų) organizavimui, atlikimui, priežiūrai ir ankstyvojo perspėjimo sistemos RADIS bei ARGOS prognozavimo sistemos administravimui, darbuotojų pareigybėmis ir šių funkcijų vykdymui skirtos įrangos perdavimo Radiacinės saugos centrui projektą;
 - Sveikatos apsaugos ministerijai:
 - iki 2020-07-01 įvertinti Aplinkos ministerijos pateiktą informaciją apie Aplinkos apsaugos agentūrai skiriamas valstybės biudžeto asignavimus nurodytų funkcijų vykdymui ir poreikį papildomų valstybės biudžeto asignavimų, būtinų Radiacinės saugos centrui numatytų funkcijų perėmimui (darbo vietų įrengimui, techninės įrangos permontavimui, programinės įrangos atnaujinimui ir kt.), bei tokių lėšų poreikį pateikti Finansų ministerijai;
 - papildyti Sveikatos apsaugos ministerijos strateginio veiklos plano Visuomenės sveikatos stiprinimo programą priemone, susijusia su Radiacinės saugos centro perimamomis funkcijomis;
 - Finansų ministerijai rengiant 2021 m. ir vėlesnių metų valstybės biudžeto projektus kartu su Sveikatos apsaugos ministerija kasmet įvertinti poreikį valstybės biudžeto asignavimų, reikalingų radiologinio monitoringo (valstybinio, savivaldybių ir ūkio subjektų) organizavimui, atlikimui, priežiūrai ir ankstyvojo perspėjimo sistemos RADIS stočių tinklo plėtrai bei įrangos ir ARGOS prognozavimo sistemos atnaujinimui, įvertinant Baltarusijos atominės elektrinės veiklos galimą riziką Lietuvos gyventojams ir aplinkai.
- Ipareigoti Aplinkos ministeriją ir Sveikatos apsaugos ministeriją iki įstatymų pakeitimų įsigaliojimo pagal kompetenciją parengti šių įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus.

5. Derinimas: suderinta su Sveikatos apsaugos ministerija.

6. Dalykinio vertinimo išvada: siūlome klausimą teikti Vyriausybės pasitarimui. Atkreiptinas dėmesys, kad protokoliniame sprendime (1 punkte) turėtų būti nurodyta data (t. y. planuojama 2021 m. sausio 1 d.), nuo kurios Radiacinės saugos centras perimtų vykdyti atitinkamas funkcijas radiologinio monitoringo srityje.